

Omvärldsnytt special: PIAAC, PISA, 2016

Innehåll

- PIAAC och Education for tomorrow
- Pisa 2015
- TIMSS 2015
- Ny kompetensguide för Europa

PIAAC och Education for tomorrow

Det nordiska forskarprogrammet "Education for tomorrow" arrangerade i november en konferens där de presenterade några av sina forskningsprojekt. Programmet Education for tomorrow har som syfte att skapa ny kunskap om de nordiska ländernas utbildningssystem för att bättre rusta dem att möta samhällsliga behov i dag och i framtiden.

Temat för årets konferens var vilken koppling som finns mellan läranderesultat i ungdomsskolan och kunskaper och kompetens hos vuxna. Flera av forskarna har utgått från vissa årskullars resultat i PISA och jämfört dem med samma årskullars resultat i PIAAC, som är OECD:s undersökning av vuxnas kunskap och kompetens i åldrarna 16-65 år.

PIAAC undersöker vuxnas färdigheter inom tre områden, läsförståelse, räknefärdighet, och problemlösningsförmåga med IT-stöd. Sverige deltog i undersökningen 2013.

De nordiska länderna uppvisar alla goda resultat i PIAAC. Inom kategorin problemlösningsförmåga med IT-stöd hamnar Sverige främst av alla deltagande länder. Generellt sett är de nordiska ländernas resultat i PIAAC bättre än i PISA. Med undantag av Finland som stabilt ligger bland de främsta i båda undersökningarna.

Några slutsatser som forskarna redovisade på konferensen var:

- Skillnaderna mellan mäns och kvinnors resultat vad gäller läsförståelse i PISA återspeglas inte på samma sätt i PIAAC. En hypotes är att detta beror på att utformningen av proven som ligger till grund för PISA gynnar kvinnor, medan motsvarande för PIAAC gynnar män. Forskarna konstaterar att det därför finns anledning att se över konstruktionen av proven som ligger till grund för undersökningarna, så att de på ett bättre sätt kan visa läsförståelse hos såväl män som kvinnor.
- Att få med sig goda kunskaper från det obligatoriska skolväsendet är den enskilt viktigaste faktorn för att upprätthålla och utveckla goda kunskaper även som vuxen konstaterar forskarna. Forskarnas rekommendation var därför att länderna bör lägga resurser på att den grundläggande utbildningen ska ge förutsättningar för alla att utveckla sina förmågor.
- Såväl kvinnors som mäns färdigheter förbättras stadigt under tio år efter grundskolan. Under dessa tio år ökar personers kunskap och färdigheter motsvarande vad som erhålls under mer än ett års utbildning i grundskolan. Detta förutsätter dock att personer har ett kontinuerligt lärande i arbetet eller genom utbildning. Därför är det enligt forskarna viktigt med samhällsinsatser för unga som varken arbetar eller studerar efter avslutad grundskola.

- Enligt forskarna ger högskoleutbildning tydligast effekter på förbättringen av kunskaper. Även vuxenutbildning och folkbildning ger positiv påverkan, inte minst för att utveckla kompetenser som behövs för att möta kraven i arbetslivet.
- Immigrationen påverkar resultaten i framför allt läsförståelse konstaterar forskarna. Sverige, Danmark och Norge uppvisar en nedåtgående trend vad gäller läsförståelse i PIAAC, medan motsvarande trend inte återspeglas i Finland. Till viss del förklaras detta enligt forskarna med att Finland haft få immigranter jämfört med de övriga länderna. Forskarnas slutsats är att det stora antalet migranter som sökt sig till de nordiska länderna de senaste åren sannolikt kommer att påverka resultaten i såväl PISA som PIAAC framöver.
- Det finns ålderbaserade skillnader i resultat bland grupper med nyanlända medborgare. De som anlänt till ett land före sex års ålder uppvisar inte några signifikanta skillnader i resultat jämfört med de som är födda i landet. Dessa personer är också relevanta för att avgöra utbildningssystemens kvalitet, eftersom de får sin utbildning i det nya landet. Vuxna eller äldre unga, har fått större delar av sin utbildning i sitt tidigare hemland och därför säger deras resultat i undersökningar som PISA och PIAAC inte särskilt mycket om den grundläggande utbildningen i norden enligt forskarna. Däremot kan deras resultat i PIAAC påverkas av att länderna har vuxenutbildning av hög kvalitet.

Läs mer om forskargruppen Education for tomorrow här:

<https://www.nordforsk.org/en/programmes-and-projects/programmes/education-for-tomorrow-1/education-for-tomorrow>

Läs mer om PIAAC här:

<http://www.oecd.org/skills/piaac/>

Pisa 2015

PISA (Programme for international student assessment) undersöker prestationer hos 15-åriga elever inom områdena läsförståelse, matematik och naturvetenskap. Resultaten av OECD:s undersökning av elevers prestationer i 72 länder presenterades 6 december.

Sveriges elever har sedan 2002 stadigt försämrat sina resultat i PISA. Den trenden bröts dock i PISA 2015 där svenska elever visar förbättrade resultat inom alla de tre områdena. OECD lyfter särskilt fram att även gruppen lågpresterande elevers resultat har förbättrats markant i matematik.

Ett område som Sverige dock har blivit sämre på enligt OECD är att kompensera för elevers socioekonomiska bakgrund. Skillnaderna mellan vad OECD benämner som lågpresterande respektive högpresterande grupper har ökat. Skillnaderna mellan lågpresterande och högpresterande avgörs i hög grad av elevernas socioekonomiska bakgrund. För att resultaten i PISA ska fortsätta att förbättras krävs enligt OECD

att Sverige tar de ökande utbildningsklyftorna inom skolan på allvar. OECD konstaterar att det är särskilt viktigt för Sverige som jämfört med många länder har en stor andel nyanlända elever i skolan.

Läs mer om Sveriges resultat i PISA här:

<http://www.oecd.org/pisa/PISA-2015-Sweden.pdf>

TIMSS 2015

TIMSS (Trends in International Mathematics and Science Study) är en internationell jämförande studie som genomförs i 57 länder. Studien undersöker kunskaper i och attityder till matematik och naturvetenskap i årskurs 4 och 8.

I årets undersökning har Svenska elever i årskurs 4 förbättrat sina resultat i matematik men presterar på samma nivå som 2011 i naturvetenskap. Eleverna i årskurs 8 har däremot förbättrat sina resultat i både matematik och naturvetenskap sedan 2011. För årskurs 8 innebär detta en vändning av den nedåtgående trend som Sverige haft i TIMSS sedan 1995. De svenska resultaten i matematik är dock fortfarande under genomsnittet för de EU- och OECD-länder som deltagit i TIMSS 2015, medan resultaten i naturvetenskap ligger i nivå med EU- och OECD-genomsnittet i årskurs 8 och över genomsnittet i årskurs 4.

Läs mer om TIMSS här:

<http://timss.bc.edu/timss2015/frameworks.html>

Ny kompetensagenda för Europa

Utbildningsutskottet i Sveriges riksdag behandlade i november 2016 EU-kommissionens förslag till ny kompetensagenda för Europa. Utgångspunkten för kompetensagendan är att människors kompetens är nyckeln till ett hållbart arbetsliv, tillväxt och konkurrenskraft. Syftet är att genom agendan skapa en gemensam strategi för hur länderna gemensamt kan arbeta för att förbättra utbildningssystem och överförbarhet mellan länderna. Kommissionen pekar i agendan ut tre områden som prioriterade att arbeta med:

1. kompetensutveckling
2. jämförbara kompetenser och kvalifikationer
3. bättre kompetensinventering

Inom området kompetensutveckling föreslås att medlemsländerna ska inrätta en så kallad kompetensgaranti för att ge lågutbildade vuxna möjlighet att kartlägga sin befintliga kompetens och sitt behov av kompetensutveckling. Vidare bör det finnas goda möjligheter för enskilda personer att få sin kompetens validerad gentemot utbildning och arbetsmarknad.

Kommissionen kommer även under 2017 att se över referensramen för

nyckelkompetenser för livslångt lärande, samt referensramarna för yrkesutbildning för att tillförsäkra sig om att de är anpassade till de kompetensbehov som finns i dagens samhälle. Särskilt viktigt blir här den digitala kompetensen på arbetsmarknaden.

Inom området jämförbara kompetenser och kvalifikationer föreslås en översyn av den europeiska referensramen för kvalifikationer, European qualification framework (EQF. Syftet är att se till att den gemensamma referensramen fungerar ihop med de nationella referensramar som medlemsländerna antagit, t.ex. SEQF i Sverige). Kommissionen vill också att medlemsländerna ska uppmuntra arbetsmarknadens parter, arbetsförmedlingar, utbildningsanordnare och myndigheter att i högre utsträckning använda EQF för att underlätta jämförelsen av kvalifikationer mellan de europeiska länderna.

För att underlätta tillvaratagande av kompetens hos personer som kommer till EU från andra länder kommer kommissionen att lansera ett digitalt verktyg för att kartlägga och dokumentera nyanländas kompetens, kvalifikationer och erfarenheter. I detta sammanhang vill kommissionen samverka med myndigheter i medlemsländerna för att påskynda erkännande av nyanländas kompetens.

Inom området bättre kompetensinventering föreslår kommissionen bl.a. lansering av en webbtjänst som visar aktuella kompetensbehov på kort och lång sikt.

Utbildningsutskottet i riksdagen konstaterar i sitt yttrande att kompetensagendan omfattar många initiativ som Sverige redan arbetar med. Vidare understryker utbildningsutskottet att Sverige genom en stark vuxenutbildning redan arbetar med flera av de åtgärder som kommissionen föreslår. Utskottet framhåller även vikten av att fortsätta arbeta med folkbildning, informellt lärande och möjligheter till validering. Utskottet anser därför att EU bör lägga fokus på frågor där ett gemensamt arbete i EU kan ge ett mervärde till det arbete länderna redan gör. Enligt utskottet gäller detta främst att öka jämförbarheten mellan kvalifikationer och kompetenser.

Läs mer om kompetensagendan här:

<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1223&langId=en>

Via Omvärldsnytt informerar Studieförbunden med ojämna mellanrum om frågor relevanta för de tio studieförbunden. Med två undantag, vi kommer att gå igenom vårpropositionen och budgetpropositionen för att relativt snabbt analysera innehållet.

Alla frågor vi tar upp är givetvis inte relevanta för alla förbund, men vi hoppas att de flesta ska finna något av intresse. Vi vill gärna ha respons på innehållet och att ni berättar om det är någon särskild fråga ni vill att vi håller extra koll på framöver.

Tveka inte att höra av er!